

גמרא:

שנינו במשנה: שוגג ועשה שוגג, מביא פרי.

ותמהינן: פשיטא, שהרי זהו שוגג גמור שכהן משיח מתחייב עליו פר העלם דבר! ?

ומתריצין: אמר אבוי, הכא במאי עסקינן, כגון שהורה בטעות, ושכח לאחר מכן מאיזה טעם הורה כן, ובשעה שעשה אמר הריני עושה על דעת הוראתי, אלא שעתה אין אני זוכר את טעמה של ההוראה!

ויש באופן זה חידוש: דמהו דתימא כיון דאילו מתידע ליה בשעת מעשה מאיזה טעם הורה, שמא הוה הדר ביה, שהיה עומד על טעותו ונמנע מלעשות. ועתה שהוא אומר שעל אף שאינו זוכר את טעם הוראתו, הוא מסתמך עליה ועושה את המעשה, ואינו חושש שמא אם היה יודע עתה את טעם ההוראה היה חוזר בו, היה מקום לומר כי כמזיד דמי ולא לחייב קרבן.

קא משמע לן שבכל זאת הוא נחשב שוגג, משום שבשעת מעשה אינו יודע מטעותו, ועושה את המעשה בהסתמכו על הוראתו הקודמת⁽¹¹⁾.

תלוי.

נמצא כי לפירוש חננאל נאמר בסיפא טעם לפטרו בין שעשה בשוגג ובין שהורה בשוגג כי חסר בעשייתו על פי הוראה. ולפי הרמ"ה נאמר בסיפא טעם רק לפטרו בהורה מזיד, אך כשעשה מזיד פטורו משום שמסיד לאו בר קרבן הוא. אך בלשוננו של רש"י לא התברר על מה נסוב הטעם בסיפא, אם בא לפטרו מפר בהורה מזיד, כבי"ד שפטורין במזיד, או דאף בזה פטורו כציבור שלא עשו על פי הוראה, ועל השגגה במעשה פטור ממיעוט דקרא, [או שהמיעוט נסוב על כל קרבנותיו], וצריך עיון.

ובתוס' רא"ש נקט כי לדעת רש"י לא נאמר בסיפא טעם לפטור אלא לחייב רק באופן שהורה בתחילה, אך הפטור הוא מסכרא שהרי כשהורו במזיד אין זו הוראה כלל, ועיין רע"ב ותוס' יו"ט במשנה ג'.

11. ביארנו לעיל [בהערה 9] בשם הרמ"ה כי כשאין לו טעם להתיר מעשיו, נחשב כתולה בהוראתו הראשונה, ובחדר הורתי [כ"ו] יצא לדון אם ההוראה הראשונה היא מחייבת אותו

מעשה, אלא פטור לגמרי מקרבן. וכן פסק הרמב"ם [פט"ו ה"ב] ואפילו אם לא היה הכהן מופלא שבבי"ד.

אבל רבינו חננאל כתב שרק כהן משיח שהוא מופלא בהוראה פטור מקרבן יחיד, אך אם אינו מופלא דינו ככהן הדיוט שחייב כשבה על שגגתו. וכן משמע בפירוש המשניות להרמב"ם [ובמהדורת קאפח סיים ש"אם היו מיעוט פטור] ויל"ע בכונותו].

ונחלקו באופן המיעוט שנאמר בחטאת יחיד מעם הארץ, פרט למשיח [לקמן יא א] כי לדעת רש"י והרמב"ם התמעט משיח, ולא איכפת לן אם הוא כבר ראו להוראה ומביא פר או לא, והוא הדין שהתמעט מאשם תלוי כי אין חטאתו ושגגתו שוה. והיינו שחלוק חיוב כהן משיח מחיוב כל יחיד, שהיחיד חייב על שגגת מעשה, וכהן משיח אינו חייב אלא בשגגת הוראה ומעשה. ולרבינו חננאל אין המיעוט פטור את המשיח אלא מפני הפר שמביא אל שגגת הוראתו, אך חיובו על שגגת המעשה קיים, ולכן כשאינו מופלא ולא שייך בו הוראה והעלם דבר, מביא חטאת כיחיד, וכן בספיקו מביא אשם